

ból menekült zsidó orvos, dr. Osterweil számára is, aki kb. száz, többségében lengyel árváról gondoskodott.¹⁸⁸

Az egyik legnagyobb gyermekotthon, amely a Vöröskereszt védelme alatt állt, a Zsidó Fiúárvaház volt, Roboz Ottó, Komoly közeli munkatársa igazgatásával. A Fiúárvaház otthont adott a németek által lefoglalt intézetekből hozzájuk szállított testi és szellemi fogyatékos gyermekeknek is.¹⁸⁹

Amikor Komolyt kooptálták a Zsidó Tanácsba, az A osztály működési köre nagymértékben kibővült, és szoros együttműködés alakult ki közte és a Zsidó Tanács között nagyszámú gyermekotthon, árvaház, kórház és népkonyha fenntartása és ellátása dolgában. Az intézmény feladatainak bővülése szükségessé tette annak decentralizálását. A központi hivatal, amelynek irányítása Komoly kezében volt, személyzete pedig elsősorban cionistákból állt, át kellett költöztetni a Baross utca 52.-be. A gazdasági ügyek intézésével, így a gyermekotthonok és később a gettó ellátásának szervezésével a Perczel Mór utca 2.-ben, a Békés utca 3.-ban és a Mérleg utca 6.-ban foglalkoztak. Ugyancsak a hivatal gondnoksága alá tartozott 24 ideiglenes zsidó kórház is, melyek egy része a gettóban, másik része a gettón kívül működött.¹⁹⁰

A nyilasterror tetőpontján azok a *haluc* fiatalok, akik az A osztály alkalmazottjaiként védettséget élveztek, számos, a Vöröskereszt által védetté nyilvánított épületet vettek igénybe föld alatti mentési akcióik céljára. Menedékül szolgáltak ezek az épületek azok számára is, akiknek az internálótáborokból vagy a munkaszolgálatos-századoktól sikerült megszökniük.

Amikor a szovjet csapatok bekerítették Budapestet, a zsidó vezetők többsége elrejtőzött. December 28-án Komoly beköltözött a Ritz Szállóba, ahol a Vöröskereszt megbízottja, Hans Weyermann lakott, hogy állandó összeköttetésben maradhasson vele, ugyanis ekkor már nem működtek a telefonok, és minden egyéb hírközlési és közlekedési lehetőség megszűnt. A felszabadulást Komoly nem érthette meg. 1945. január 1-jén három nyilas detektív a Városház utcai nyilas házba hurcolta. Bár Weyermannnt biztosították afelől, hogy Komolynak nem esik bántódása, többé senki nem látta élve. Személyében a nyilasok a magyar zsidóság egyik legkiemelkedőbb és leghíresebben helytálló alakját gyilkolták meg.

A nem zsidók mentési próbálkozásai

Leszámítva a vidéki gettókba gyűjtött egy-egy zsidó kimentésére tett, viszonylag elszigetelt próbálkozásokat, a keresztények mentőakciói Budapestre korlátozódtak. Ez egyebek mellett annak tulajdonítható, hogy a